

อรรถัย สุวรรณไชยรบ, นิรันดร์ ยิ้มจ่อหอ, วันทนี วัฒนสุรจิตต์, สุภาวรรณ วันประเสริฐ, ชลธิชา คำสอ, นกัสนร์ สะอาด, ทิวานนท์ สมนาม, ทิวานนท์ สมนาม, สุรศักดิ์ ธีรศวรรยวงศ์กร, นฤมล ใจดี, ดารินทร์ อารีโยชัย

ทีมตระหนักรู้ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 19 ระหว่างวันที่ 8-14 พฤษภาคม 2559 ทีมตระหนักรู้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ผู้ป่วยอหิวาตกโรค จังหวัดระยอง เป็นหญิงไทย อายุ 46 ปี อาชีพผู้ช่วยเหลือนคนไข้โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง อยู่ตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เริ่มป่วยวันที่ 7 พฤษภาคม 2559 เวลา 23.00 น. มารับการรักษาที่โรงพยาบาลระยอง ในวันที่ 8 พฤษภาคม 2559 เวลา 05.09 น. ด้วยอาการปวดท้อง อาเจียน 7 ครั้ง ถ่ายเป็นน้ำมีมูกปน 10 ครั้ง ไข้ หนาวสั่น ปวดศีรษะ แน่นหน้าอก ใจสั่น แพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยใน และเก็บตัวอย่างอุจจาระส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบเชื้อ *Vibrio cholerae* O1 El Tor Ogawa ประวัติการรับประทานอาหารวันที่ 7 พฤษภาคม 2559 มื้อกลางวันรับประทานแกงเผ็ดปลาชุกช ไข่ต้ม ชื้อจากร้านขายอาหารในตลาด A มื้อเย็นนำแกงเผ็ดปลาชุกชที่เหลือนำมาอุ่นและรับประทานกับขนมทับทิมกรอบน้ำกะทิ ลูกชิด ใส่น้ำแข็ง ชื้อมาจากตลาด B โดยมีผู้ร่วมรับประทานขนมหวานชนิดเดียวกัน 1 คน แต่ไม่มีอาการ ทีมสอบสวนโรคเก็บตัวอย่างอุจจาระ 14 ตัวอย่าง (ผู้สัมผัสร่วมบ้าน 2 คน ผู้ร่วมรับประทานอาหาร 4 คน ผู้ชาย/ผู้ปรุงอาหาร จากร้านขายอาหารที่ผู้ป่วยซื้อรับประทาน 8 คน) เก็บตัวอย่างน้ำ จำนวน 5 ตัวอย่าง เก็บตัวอย่างอาหารจากร้านอาหาร 3 ตัวอย่าง ได้แก่ แกงเผ็ดปลาชุกช ปลาโอต้มหวาน และผัดวุ้นเส้น เก็บตัวอย่างน้ำแข็งจากร้านขนมหวาน 1 ตัวอย่าง ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของทุกตัวอย่าง ไม่พบเชื้ออหิวาตกโรค ดำเนินการควบคุมโรคโดยทำลายเชื้อในท้องน้ำที่บ้านพักผู้ป่วยและที่โรงพยาบาลระยอง

2. ยืนยันโรคไข้กาฬหลังแอ่น 1 ราย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชายไทย อายุ 55 ปี อาชีพข้าราชการบำนาญ อยู่ตำบลโพธิ์งาม อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี มีโรคประจำตัวแขนขาอ่อนแรง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เนื่องจากเคยประสบอุบัติเหตุที่ศีรษะ เริ่มป่วยวันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ด้วยอาการไข้ เกร็ง วันที่ 2 พฤษภาคม 2559 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบุณฑริก แรกรับอุณหภูมิร่างกาย 37.4 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 106

ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 22 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 150/90 มิลลิเมตรปรอท แพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยใน ต่อมามีอาการเกร็งถี่ขึ้น ตาค้าง สมองแต่ไม่พูด แพทย์ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ผลการตรวจนับความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด พบเกล็ดเลือด 294,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของโลหิต ร้อยละ 32.7 เม็ดเลือดขาว 21,870 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ชนิดนิวโทรฟิลร้อยละ 87 ลิ้มโฟไซท์ร้อยละ 6 การทำงานของไตผิดปกติ วันที่ 7 พฤษภาคม 2559 เก็บตัวอย่างน้ำไขสันหลังส่งตรวจที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ด้วยวิธี Latex agglutination ให้ผลบวกต่อ *Neisseria meningitidis* วันที่ 8 พฤษภาคม 2559 เก็บตัวอย่างน้ำไขสันหลังส่งตรวจยืนยันด้วยวิธี Multiplex PCR ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ให้ผลบวกต่อเชื้อ *Neisseria meningitidis* ปัจจุบันอาการดีขึ้น ประวัติเสี่ยงผู้ป่วยมีประวัติเดินทางไปวัดที่ตำบลโนนคือ อำเภอบุณฑริก แต่ไม่ได้สัมผัสผู้ที่มีอาการป่วย ทีมสอบสวนโรคดำเนินการจ่ายยาให้แก่ผู้สัมผัสใกล้ชิดในชุมชนและบุคคลากรทางการแพทย์และเก็บตัวอย่างในผู้สัมผัสใกล้ชิด 7 ราย อยู่ระหว่างการตรวจทางห้องปฏิบัติการและเฝ้าระวังผู้สัมผัสและผู้ป่วยรายใหม่

3. การระบาดของโรคอาหารเป็นพิษในค่ายฝึกทหารใหม่แห่งหนึ่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบผู้ป่วยเป็นทหารพลัดใหม่และนักเรียนค่ายวิวัฒน์พลเมือง จำนวน 131 ราย อัตราป่วยรวม ร้อยละ 59 อายุระหว่าง 17-58 ปี ในหน่วยทหารพลัดใหม่ จำนวนผู้ป่วย 97 ราย (ทั้งหมด 105 ราย) อัตราป่วยร้อยละ 92 ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 10 พฤษภาคม 2559 เวลา 07.00 น. ด้วยอาการ ถ่ายเหลว อ่อนเพลีย รายสุดท้ายป่วยวันที่ 10 พฤษภาคม เวลา 19.00 น. ส่วนใหญ่มีอาการ ปวดท้องร้อยละ 68 ถ่ายเหลวร้อยละ 56 ถ่ายเป็นน้ำ ร้อยละ 24 ไม่มีคลื่นไส้ อาเจียน ผู้ป่วยที่มีอาการไม่รุนแรงได้รับการรักษาที่หน่วยพยาบาลภายในค่ายทหาร และมีผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง 3 ราย ถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลพุทธโสธร แพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยใน 1 ราย ปัจจุบันผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น ในส่วน

ของค่ายีวีแฉ่นพลเมือง จำนวนผู้ป่วย 34 รายจากทั้งหมด 116 ราย อัตราป่วยร้อยละ 29 ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วย วันที่ 10 พฤษภาคม 2559 เวลา 13.00 น. ด้วยอาการ ถ่ายเป็นน้ำ ถ่ายเหลว อ่อนเพลีย รายสุดท้ายวันที่ 10 พฤษภาคม เวลา 23.00 น. ส่วนใหญ่มีอาการ ถ่ายเหลว ร้อยละ 91 ปวดท้อง ร้อยละ 85 ปวดมวนท้อง ร้อยละ 48 ถ่ายเป็นน้ำ ร้อยละ 39 และอ่อนเพลีย ร้อยละ 33 ไม่มีคลื่นไส้ อาเจียน ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาที่หน่วยพยาบาลภายในค่ายทหาร อาการดีขึ้นเกือบทุกราย แต่มีเพียง 1 รายที่ยังต้องมีการติดตามอาการ จากการสอบสวนโรคพบว่า ทั้งหน่วยทหารผลิตใหม่ และค่ายีวีแฉ่นพลเมือง ได้รับอาหารทุกมื้อจากหน่วยบริการจุดเดียวกันคือโรงเลี้ยงในค่ายทหาร แต่ผู้ปรุงไม่มีอาการป่วย สิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมและเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ จำนวนทั้งสิ้น 71 ตัวอย่าง ได้แก่ ตัวอย่าง อุจจาระ 64 ตัวอย่าง Swab มือผู้ปรุงอาหาร 2 ตัวอย่าง และเก็บ ตัวอย่างน้ำดื่ม 5 ตัวอย่าง ส่งตรวจหาเชื้อแบคทีเรียก่อโรคทางเดินอาหารที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข อยู่ระหว่างรอผลทางห้องปฏิบัติการ รวมถึงให้ความรู้สุขภาพอาหารแก่นายทหารสุทธรรม (พ่อครัว) และแจ้งข้อมูลการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษแก่ผู้นำสูงสุดในค่ายทหารให้รับทราบ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีอาการอุจจาระร่วงไปรับการรักษาที่หน่วยพยาบาลทันที

4. ผู้ป่วยเสียชีวิตภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (AEFI) เป็นเด็กหญิง สัญชาติไทย อายุ 4 เดือน 4 วัน ขณะป่วยอยู่ที่ หมู่ 5 บ้านปลวกง่าม ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 10 พฤษภาคม 2559 เวลา 09.00 น. ได้รับวัคซีน DTP-HB ครั้งที่ 2 OPV ครั้งที่ 2 และ IPV ครั้งที่ 1 ต่อมาเวลา 14.00 น. หลังจากรับวัคซีนประมาณ 5 ชั่วโมง เริ่มมีอาการ มีไข้ ถ่ายเหลว 3 ครั้ง ซึมลง มารดาให้ยาลดไข้รับประทานแต่อาการไม่ดีขึ้น วันที่ 11 พฤษภาคม 2559 เข้ารับการรักษานักป่วยในที่โรงพยาบาลเนินมะปราง ด้วยอาการมีไข้ ไอ คลื่นไส้ อาเจียน เหนื่อยมากขึ้น มีภาวะ cyanosis แพทย์จึงใส่ท่อช่วยหายใจและในวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลพุทธชินราช แพทย์วินิจฉัย Asthma ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการตรวจนับความสมบูรณ์ของเม็ดเลือดพบ เม็ดเลือดขาว 34,180 เซลล์ต่อลูกบาศก์ มิลลิเมตร เม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟไซต์ ร้อยละ 57 ชนิดนิวโทรฟิล ร้อยละ 36 ความเข้มข้นของโลหิตร้อยละ 34 เวลาต่อมาผู้ป่วยมีอาการชักเกร็งกระตุกที่แขนขาทั้งสองข้าง จึงเจาะ น้ำไขสันหลัง เก็บตัวอย่าง CSF PCR for Enterovirus และผู้ป่วยเสียชีวิตลงใน

วันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เวลา 06.25 น. แพทย์วินิจฉัยสุดท้าย สงสัย Enterovirus 71 ผลการตรวจ CSF PCR for EV ให้ผลลบ ต่อเชื้อ Enterovirus อยู่ระหว่างการเตรียมประวัติการรักษาเพื่อเข้าคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ติดตามอาการผู้ได้รับวัคซีนร่วม lot ร่วมขวด กับผู้เสียชีวิต ต่อเนื่องจนถึงวันที่ 10 มิถุนายน 2559 ติดตามระบบการบริหารจัดการวัคซีนและลูกโซ่ความเย็นระดับอำเภอ ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

5. สถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ในประเทศไทย วันที่ 1 มกราคม-7 พฤษภาคม 2559 พบผู้ป่วยรวม 47,366 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 72.40 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 5 ราย อัตราป่วยตาย ร้อยละ 0.01 สัปดาห์นี้ไม่มีรายงานการระบาดหรือเสียชีวิต

สถานการณ์ขณะนี้จำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มลดลง สอดคล้องกับร้อยละของILI ที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยสัปดาห์ที่ 16-18 มีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 2.1-2.2 อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ป่วยในปียังสูงกว่าปีที่แล้วและค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี (รูปที่ 1)

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการของสำนักระบาดวิทยา พบว่าในสัปดาห์ที่ 12-15

เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดที่พบมากที่สุด คือ ชนิดบี รองลงมา คือ ชนิดเอ H1N1/2009

สถานการณ์ต่างประเทศ

สถานการณ์โรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N6 ในคน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - วันที่ 7 พฤษภาคม 2559 จำนวนผู้ป่วยสะสม 13 ราย ในช่วงวันที่ 21 เมษายน-2 พฤษภาคม 2559 มีผู้ป่วยเพิ่มเติม 3 ราย ในพื้นที่ใหม่ ได้แก่ มณฑลหูเป่ย์ หูหนาน และอานฮุย อย่างไรก็ตามองค์การอนามัยโลกยังไม่ได้ประกาศมาตรการจำกัดการเดินทางหรือการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงไม่ได้กำหนดให้มีการคัดกรองผู้เดินทาง ณ ช่องทางเข้าออกประเทศ เพียงแต่แจ้งเตือนนักท่องเที่ยวให้หลีกเลี่ยงฟาร์มสัตว์ปีก ตลาดค้าสัตว์ปีก และรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคล องค์การอนามัยโลกแนะนำให้ประเทศสมาชิกเพิ่มความเข้มข้นในการเฝ้าระวังผู้ป่วยที่มีอาการ ปอดบวมรุนแรง และมีประวัติเดินทางหรือเพิ่งกลับมาจากพื้นที่เสี่ยง หากพบผู้ป่วยยืนยันให้รายงานต่อองค์การอนามัยโลกตามกฎหมายระหว่างประเทศ (IHR) และดำเนินการตามแผนรับมือระดับชาติต่อไป